

Thema: AI ideeëngolf en waarden

Nodige voorkennis van leerkracht:

- Basiskennis AI: wat is het, hoe werkt het, wat zijn bias en hallucinaties?
- Inzicht in ethische vraagstukken rond AI: eerlijkheid, empathie, menselijke meerwaarde.
- Kennis over hoe AI inwerkt op menselijke beslissingen, communicatie en maatschappelijke ongelijkheid (bv. via data, algoritmes, representatie).
- Kunnen inspelen op reacties van leerlingen met vragen over rechtvaardigheid, stereotypen en inclusie.
- Inzicht in ethische vraagstukken rond AI: eerlijkheid, empathie, menselijke meerwaarde.

Inleiding tot het thema

In een samenleving waar AI steeds vaker beslissingen ondersteunt of automatiseert, worden menselijke vaardigheden zoals empathie, kritisch denken en samenwerken belangrijker dan ooit. De reeks AI-activiteiten in deze bundel leert leerlingen nadenken over thema’s zoals:

- Is AI eerlijk voor iedereen?
- Wat betekent het om een mens te zijn in tijden van AI?
- Wat kunnen mensen beter dan machines?
- Hoe zorgen we dat AI iedereen dient, ook wie kwetsbaarder is?

Sleutelcompetenties en eindtermen

Digitale competentie en mediawijsheid

- Leerlingen gebruiken digitale technologieën bewust, kritisch en creatief.
- Leerlingen herkennen bias en ongelijkheid in digitale systemen.

Samenwerken en communiceren

- Leerlingen overleggen respectvol en doelgericht.
- Leerlingen verwoorden ideeën en meningen op een heldere manier.

Kritisch denken en burgerschap

- Leerlingen reflecteren over eerlijkheid, inclusie en menselijke waarden.
- Leerlingen denken na over hun eigen rol in een wereld met AI.

+

Evaluatie

Formatief

A-stroom

- Observatie van samenwerking en argumentatie tijdens groepsopdrachten.
- Reflectie via werkbladen en klassikale bespreking.
- Gebruik van exit-tickets of korte feedbackmomenten na elke activiteit.

B-stroom

- *Eenvoudige observatie van betrokkenheid tijdens duo- of groepswork.*
- *Visuele werkvormen (strip, tekening, smileys) als reflectie.*
- *-Mondelinge check-ins: “Wat vond je moeilijk? Wat kan jij goed als mens?”*
- *Post-its of stemformulieren om meningen zichtbaar te maken.*

Summatief

A-stroom

- *Reflectieopdracht: “Wat maakt mij uniek in het AI-tijdperk?”* **Info**
- *Schriftelijke of mondelinge presentatie over de rol van menselijke vaardigheden in een AI-context.*

B-stroom

- *Invulstrookje: “Wat kan ik goed als mens?”*
- *Mini-tekening of strip over de beste menselijke reactie op een AI-situatie.*
- *Klasmuur: “Onze menselijke superkrachten” (groepswork of individuele bijdragen).*

Reflectieopdracht – “Wat maakt mij uniek in het AI-tijdperk?”

Doel van de opdracht:

Leerlingen staan stil bij hun eigen, unieke menselijke vaardigheden en reflecteren op hun rol in een wereld waarin AI steeds meer aanwezig is. Ze ontwikkelen inzicht in het belang van menselijke waarden zoals empathie, creativiteit en kritisch denken.

Structuur van de opdracht:

De leerling beantwoordt de volgende reflectievragen:

- Wat kan AI beter dan ik?

(Geef een voorbeeld van iets dat een AI goed kan uitvoeren.)

- Wat kan ik als mens beter dan AI?

(Denk aan gevoelens begrijpen, samenwerken, luisteren, eerlijk zijn...)

- In welke situaties is het belangrijk dat een mens beslist en niet een machine? Waarom?

- Welke menselijke eigenschap wil jij nog sterker ontwikkelen om goed te functioneren in een wereld met AI? Waarom?

- Vervolledig de zin: “AI kan mij helpen bij ... , maar ik blijf zelf verantwoordelijk voor ...”

Thema: AI ideeëngolf en waarden

Lesactiviteiten

AI voor iedereen? (A-stroom, basis, rollenspel)

Lesactiviteit

AI voor iedereen?

Totaal: 50 minuten

Doelen:

- Je begrijpt de digitale kloof en de uitdagingen van kwetsbare leerlingen met betrekking tot AI-toegang.
- Jeervaart de kloof zelf door middel van een rollenspel, waarbij je verschillende rollen aanneemt (have's vs. have-nots).
- Je ontwikkelt een kritische houding over hoe AI voor iedereen toegankelijk gemaakt kan worden.
- Je reflecteert over mogelijke oplossingen en concrete stappen die scholen kunnen nemen om AI inclusiever te maken.

Labels

A-stroom
Basis
Rollenspel

Materiaal

- Computer/tablet per 2-3 leerlingen met toegang tot internet (voor infographics en AI-chatbot).
- Infographics over de digitale kloof (bijvoorbeeld uit barometer digitale inclusie).
- Scenario's rollenspel.
- AI-papier en stiften voor rollenspel.
- Werkblad AI voor iedereen.

AI is niet voor iedereen? (B-stroom, met kennis, rollenspel)

Lesactiviteit

AI is niet voor iedereen?

Totaal: 40 minuten

Doelen:

- Je begrijpt dat niet iedereen evenveel toegang heeft tot internet en technologie.
- Je denkt na over hoe dit een verschil maakt bij het leren en werken met AI.
- Je vertelt hoe het voelt om wel of geen toegang te hebben tot technologie.
- Je bedenkt samen met anderen een eenvoudige oplossing voor het probleem.

Labels

B-stroom
Voorgaande kennis AI vereist
Rollenspel

Materiaal

- Computer/tablet per 2-3 leerlingen met toegang tot internet
- Infographics over de digitale kloof (bijvoorbeeld uit barometer digitale inclusie).
- Kaartjes met verschillende rollen
- Werkblad AI en toegang tot technologie
- Post-its

Vertrouw jij AI zomaar? (A-stroom, basis, duo-opdracht)

Lesactiviteit

Vertrouw jij AI zomaar?

Totaal: 50 minuten

Doelen:

- Je kan uitleggen dat AI niet neutraal is en soms fouten maakt (zoals bias of hallucinaties).
- Je ontwikkelt een kritische houding tegenover informatie die door AI gegenereerd wordt.
- Je begrijpt dat AI door mensen wordt gemaakt en beïnvloed door hun keuzes en vooroordelen.
- Je reflecteert over het belang van menselijke kennis en samenwerking, ook in tijden van AI.

Labels

A-stroom
Basis
Duo-opdracht

Materiaal

- Computer/tablet per 2 leerlingen met toegang tot internet
- Chatbot met AI (zoals bv. ChatGPT - indien toegelaten - of de beveiligde chatbot van Mazu)
- De chatbot geeft meestal positieve antwoorden, maar leerlingen worden verzocht om na te denken over wat er ontbreekt, welke aannames erin sluiten of welke perspectieven niet aan bod komen.
- Werkblaadjes
- Bord en stiften of digitaal bord
- Optioneel) Filmpje over AI bias, bv.: <https://www.youtube.com/watch?v=58aMh5SUQDo>

Kan je AI vertrouwen? Beeldbias in AI. (B-stroom, basis, duo-opdracht)

Lesactiviteit

Kan je AI vertrouwen? Beeldbias in AI

Totaal: 50 minuten

Doelen:

- Je begrijpt dat AI beelden maakt op basis van data die het kreeg van mensen.
- Je leert dat AI soms vooroordelen of stereotypes in beelden stopt.
- Je herkent eenvoudige vormen van bias in AI-generende afbeeldingen.
- Je kan in eenvoudige taal beschrijven waarom sommige AI-beelden niet eerlijk of neutraal zijn.

Labels

B-stroom
Basis
Duo-opdracht

Materiaal

- Computer/tablet per 2 leerlingen met toegang tot internet en een AI-beeldgenerator (zoals Bing Image Creator of Craiyon)
- Bord of digitaal scherm
- Poster vooroordeel of stereotype
- Werkblaadjes voor AI beeldanalyse
- Tips om eerlijke antwoorden te krijgen
- Enkele voorbeeldafbeeldingen (bv. AI-beelden van beroepen, sporters, enz. - vooral gekozen door leerkracht).

Mens vs. machine: wie ben jij in het AI-tijdperk? (A-stroom, met kennis, groepsopdracht)

Lesactiviteit

Mens vs. machine: wie ben jij in het AI-tijdperk?

Totaal: 50 minuten

Doelen:

- Je begrijpt dat menselijke vaardigheden zoals empathie en samenwerking belangrijk blijven in het AI-tijdperk.
- Je kan benoemen wat AI niet (goed) kan.
- Je reflecteert over welke menselijke vaardigheden hij/zij zelf bezit of wil ontwikkelen.
- Je ervaart door een spelvorm het belang van samenwerking, luisteren en nuance.
- Je denkt na over de toekomst van werk en zijn/haar rol daarin.

Labels

A-stroom
Voorgaande kennis AI vereist
Groepsopdracht

Materiaal

- Grote werkbladen per groep
- Stiften/post-its
- Rollenspelkaarten voor het spel
- Werkblad AI vs machine

Jij bent geen robot! (B-stroom, met kennis, groepsopdracht)

Lesactiviteit

Jij bent geen robot!

Totaal: 50 minuten

Doelen:

- Je begrijpt dat AI slim is, maar geen gevoelens heeft.
- Je leert dat mensen belangrijk blijven om te voelen, te helpen en samen te werken.
- Je kan het verschil uitleggen tussen een AI-oplossing en een menselijke aanpak.
- Je ervaart hoe belangrijk samenwerking en gevoelens zijn via een speelse activiteit.

Labels

B-stroom
Voorgaande kennis AI vereist
Groepsopdracht

Materiaal

- Korte filmpjes over wat AI kan
- Situatieskaartjes
- Rolkaartjes per groep
- Grote werkbladen per groep
- Stiften/post-its
- Invulstrookjes voor reflectie

Beslissingsboom

